

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTWA DZIAŁAJĄCEGO
NA RYNKACH W WIELU KRAJACH**

Przedsiębiorstwo działające na rynkach w wielu krajach, czyli przedsiębiorstwo prowadzące operacje zagraniczne cechuje się innym trybem zorganizowania działalności gospodarczej i jest narażone na szerszy zakres ryzyka rynkowego. Z działaniem przedsiębiorstwa na zagranicznym rynku wiąże się uruchomienie bardzo złożonego procesu. Jednak korzyści, jakie może osiągnąć przedsiębiorstwo, są warte przedsięwzięć związanych z wdrażaniem procesu wyjścia na rynki zagraniczne. Dzięki ekspansji na rynki zagraniczne jest możliwe istotne zwiększanie dochodów.

Podmiot gospodarczy może prowadzić działalność gospodarczą zagranicą w różny sposób: transakcje w walutach obcych lub założenie jednostek działających zagranicą. Ponieważ jednym z podstawowych instrumentów prowadzenia transakcji zagranicznych jest waluta obca, z tego powodu przedsiębiorstwo jest narażone na ryzyko walutowe związane z transakcjami sprzedaży, zakupu oraz pożyczkami w walucie innej niż waluta funkcjonalna. Transakcje te są wyrażane na przykład w EUR, USD, a waluta funkcjonalna polskich przedsiębiorstw to polski złoty.

W rachunkowości działalność zagraniczna odzwierciedla się w sprawozdawczości finansowej, sporządzanie której jest regulowane na poziomie zarówno krajowym, jak międzynarodowym. System informacyjny zarządzania przedsiębiorstwem powinien dokładnie i aktualnie reprezentować stan i rozwój podmiotu gospodarczego. Na poziomie międzynarodowym regulacja prawna przedstawiona w formie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (IFRS) i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IAS). Międzynarodowy Standard Rachunkowości 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych” określa, w jaki sposób ujmować transakcje w walutach obcych i jednostki działające zagranicą w sprawozdaniach finansowych jednostki oraz w jaki sposób przeliczać sprawozdania finansowe na walutę prezentacji.

Aktywa i pasywa wycenione w walucie obcej w trakcie prowadzenia transakcji zagranicznych są następnie przeliczane na walutę funkcjonalną (polski złoty). Wycena takich pozycji bilansowych wyrażonych w walutach obcych powoduje konieczność ujawnienia różnic kursowych i ich odpowiedniego odniesienia na przychody i koszty lub wykazywane początkowo w kapitale własnym (różnice kursowe dotyczące pozycji pieniężnych, które spełniają kryteria instrumentów zabezpieczających przepływy środków pieniężnych w jakim zabezpieczeniu jest efektywne).

W związku z tym, możemy wymienić następujące pozycje bilansowe wymagające przeliczenia przy stosowaniu kursu walutowego:

- wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe;
- zapasy (materiały, towary);
- należności z tytułu eksportu wyrobów, towarów, usług;
- aktywa finansowe (inwestycje, akcje, papiery wartościowe, środki pieniężne);
- zobowiązania z tytułu importu wyrobów, towarów, usług;
- kredyty i pożyczki;
- zobowiązania finansowe.

Oprócz tego w Rachunku zysków i strat przedsiębiorstwa prowadzącego transakcje

zagraniczne będą ujmowane przychody netto ze sprzedaży produktów przeliczone przy stosowaniu kursu wymiany waluty obcej na dzień bilansowy. Różnice kursowe (dodatnie i ujemne) z przeliczenia rozpoznaje się jako przychody lub koszty finansowe.

Przedsiębiorstwo prowadzące działalność zagraniczną może korzystać z kontraktów terminowych (np. na zakup waluty obcej) aby zabezpieczyć się przed ryzykiem walutowym. Wg Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena” niezbędne jest stosowanie rachunkowości zabezpieczeń.

Natomiast jak zauważono wyżej w wyniku stosowania przez podmiot gospodarczy rachunkowości zabezpieczeń wg MSSF są pozycje niezbędne do odzwierciedlenia w sprawozdaniach finansowych, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat w postaci różnic kursowych; one ujmowane w pozycji „pozostałe całkowite dochody”. Np. mogą to być: efektywna część zysków i strat związanych z instrumentem zabezpieczającym w ramach zabezpieczania przepływów pieniężnych; korekty wynikające z przeniesienia kwot do pierwotnych wartości pozycji zabezpieczanych. Te kwoty są również prezentowane w Zestawieniu zmian w kapitale w pozycji „Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy”.

W Sprawozdaniu z przepływów pieniężnych odzwierciedla się informacja o wpływach i wydatkach z różnych rodzajów działalności przedsiębiorstwa (operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej). Przepływy pieniężne w walucie obcej są przeliczane na walutę funkcjonalną i ujmowane są wg przedstawionej klasyfikacji działalności jednostki transakcji zagranicznych.

Oprócz tego zakres informacji prezentujący działalność przedsiębiorstwa w sprawozdawczości finansowej zależy od form prowadzonych transakcji zagranicznych. Ponieważ formy te różnią się poziomem zaangażowania czynników produkcji i zainteresowania jednostki w otrzymaniu pozytywnych wyników działalności, informacja także będzie miała różne cechy charakteryzujące osobliwości prowadzenia transakcji.

Tak więc wnioskując, możemy określić następujące wyniki przeprowadzonej analizy sprawozdawczości finansowej na temat ujmowania transakcji przedsiębiorstwa działającego na różnych rynkach międzynarodowych:

- poszerzenie aparatu pojęciowego związanego z działalnością zagraniczną: wykorzystanie waluty obcej powoduje stosowanie metod przeliczania pozycji sprawozdań finansowych na walutę prezentacji (w większości wypadkach walutę funkcjonalną); ujawnienie dodatnich i ujemnych różnic kursowych; prezentacja przychodu i należności z eksportu oraz kosztów i zobowiązań z importu;

- stosowanie metod zarządzania ryzykiem walutowym powoduje wykorzystanie instrumentów zabezpieczających i odpowiednie ich odzwierciedlenie w raportach finansowych przedsiębiorstwa;

- realizacja transakcji zagranicznych wymaga stosowania przez podmiot gospodarczy strategii odróżniających się od tych, które są wykorzystywane w działalności na rynku krajowym. Powoduje to niezbędność stworzenia systemu informacyjnego prezentującego dane konieczne do podejmowania decyzji zarządczych. Systemem takim jest system rachunkowości kształtujący obraz majątkowo-finansowy przedsiębiorstwa w formie sprawozdawczości finansowej.